

PŘEHLED VÝZKUMŮ

57-2

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 57
Volume 57

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady Head of editorial board	Pavel Kouřil
Redakční rada Editorial board	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik
Odpovědný redaktor Editor in chief	Petr Škrdla
Výkonná redakce Assistant Editors	Hedvika Břínková, Jiří Juchelka, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba Executive Editors, Typography	Barbora Tesařová
Software Software	Adobe InDesign CC
Fotografie na obálce Cover Photography	Medailon z hrobu 914/803 z kostela sv. Kříže v Javorníku (obr. 22, str. 191). Medallion from grave Nr. 914/803 in the St. Cross Church in Javorník (Fig. 22, Pg. Nr. 191).
Adresa redakce Address	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk Print	Azu design, s. r. o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2016
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2016 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

LOŠTICE (OKR. ŠUMPERK)

Komenského ulice, parc. č. 632/1. Středověk, novověk. Město, farní kostel. Záchraný výzkum.

Lokalizace v S-JTSK: okolí bodu: X = 1102278,4, Y = 568438,83

V podzimních měsících roku 2014 a 2015 probíhal archeologický dohled při hloubení drenážních výkopů a výkopů pro nové dešťové svody, jež vedly téměř po celém obvodu kostela sv. Prokopa, pouze s výjimkou jeho severovýchodního gotického závěru. Zvýšená pozornost byla věnována severozápadním a jihovýchodním obvodovým zdem stávajícího presbytáře, jenž je částí původně pozdně románské chrámové lodi (Kašpárková, Hořínek, Richterová 1993).

Během archeologického výzkumu byla podrobně dokumentována všechna výkopy obnažená základová zdiva. Na severozápadní straně stávajícího presbytáře bylo zjištěno větší množství kamenných kvádrů vyrobených buď z pískovce, nebo místních jemnozrnných drob. Pata pozdně románského základu se v tomto prostoru nacházela poměrně mělko pod stávajícím povrchem, a to v hloubce 0,95 m pod stávajícím povrchem. Nelze proto vyloučit, že tento stav je i jednou z příčin statických poruch, jimiž je kostel trvale postižen (jedná se zejména o praskliny v klenbách, ale i v severovýchodním závěru kostela). Původní románská stavba byla navíc plochostropá, nyní je však presbytář společně s barokně-klasicistní chrámovou lodí (postavena v letech 1782 – 1792) zaklenut. Malta základového románského zdiva je středně až tmavě okrová, poměrně kvalitní, z hrubšího písku a s častými vápennými zrny. Za zmínku stojí skutečnost, že v nadzemní části této zdi bylo roku 1993 zdokumentováno i klasové zdivo a ve fasádě je v současnosti přiznáno i jedno úplné a část dalšího pískovcového ostění románského okna.

V jihovýchodní základové zdi stávajícího presbytáře, která je zděna makroskopicky totožnou maltou jako severozápadní zeď, nebyly žádné kamenné kvádrůky zjištěny. Naproti tomu však došlo k částečnému odhalení paty pískovcového bočního vstupního portálu, známého rovněž od roku 1993, avšak v současnosti skrytého pod omítkou. Nápadný byl poměrně častý výskyt zbytků mladších plent, které svědčí minimálně o jedné opravě tohoto dnes podzemního zdiva. Byla provedena barevně odlišnou světlejší maltou, někdy byly některé větší spáry mezi kameny druhotně zaceleny i s kousky cihel. Část předzákladu byla taktéž v minulosti zničena.

Podél celé jihovýchodní strany stávající chrámové lodi, ale částečně i stávajícího presbytáře, byla zjištěna místa až 1,00 m mocná terénní dorovnávká, která vznikla jednorázově, a to nejspíše v průběhu 1. poloviny 20. století. Na pozdně barokní chrámové lodi zakonzervovala i starší, avšak již cementovou, velmi pevnou omítku. Při stávajícím bočním vchodu do chrámové lodi byly v této

omítce dobře patrné i otisky zrušeného pískovcového schodiště. Tato terénní úprava okolí kostela s největší pravděpodobností souvisí se snahou čelit následkům výše zmíněné statické poruchy. Za zmínku stojí též skutečnost, že až do konce 1. třetiny 19. století se v okolí kostela nalézal hřbitov.

Z movitých nálezů je nutno zmínit, byť nečetné, fragmenty tuhé pozdně hradištní keramiky. Nalezena byla taktéž i vrcholně středověká a novověká keramika. Pozoruhodná je pak středověká mosazná kruhovitá opasková přezka a raně novověký mosazný křížek.

První písemná zmínka o loštickém kostele sv. Prokopa je z roku 1397, kdy nad ním Heralt Kunštátský převzal od markraběte Jošta, spolu s bouzovským panstvím a Lošticemi i patronátní právo (Kašpárková, Hořínek, Richterová 1993, 4).

Karel Faltýnek

Literatura

Kašpárková, S., Hořínek, J., Richterová, H. 1993: *Loštice, farní kostel sv. Prokopa. Stavebně – historický průzkum východní části.* Nепublikovaný rkp. Uloženo: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Olomouci.

Resumé

Loštice (Bez. Šumperk), Komenského Straže, Parz. Nr. 632/1. Mittelalter, Neuzeit. Stadt, Pfarrkirche. Rettungsgrabung.

LUKÁ (OKR. OLOMOUČ)

Intravilán, parc. č. 899/1. Středověk, novověk. Sídliště, vesnice. Záchraný výzkum.

Lokalizace v S-JTSK: plocha vozovky mezi body 1) X = 1113233,94, Y = 568317,58; 2) X = 1113246,11, Y = 568299,58; 3) X = 1113205,89, Y = 568253,81; 4) X = 1113166,47, Y = 568195,87; 5) X = 1113149,54, Y = 568159,36; 6) X = 1113131,28, Y = 568172,32.

V jarních měsících roku 2015 proběhl archeologický dohled v obci Luká, jenž byl vyvolán úpravou veřejných ploch a zejména vozovky podél jihovýchodní strany návsi.

V prvé fázi byly pod stávající vozovkou hloubeny liniové

výkopy pro dešťovou kanalizaci, jež zvláště mezi č. p. 80 a 46 prořaly několik ne příliš hlubokých zahloubených objektů. Keramikou byly datovány převážně do 14. století (světlá béžová, písčítá, typická pro olomoucký keramický okruh), případně do pozdního středověku a novověku. Jeden z menších zahloubených objektů, zjištěných později při celkové úpravě vozovky před č. p. 55 obsahoval keramiku se značnou příměsí tuhy z období kolem poloviny 13. století. Dále proti mírnému svahu, od č. p. 25 až k č. p. 38 ve směru od jihozápadu k severovýchodu, byla v délce přibližně 80 m v liniovém výkopu sledována maximálně 1,00 m mocná vrstva vodou přeplaveného geologického podloží s lokálním výskytem vrcholně středověké až raně novověké keramiky. Tato vrstva se směrem k severovýchodu postupně ztenčovala a před č. p. 38 se zcela vytratila. Na jednom místě před č. p. 26 v ní byla společně s keramikou ze 14. století zjištěna nevelká kumulace železářských (?) strusek.

Profil tvořený uloženinami obdobného charakteru jak bylo popsáno výše, avšak s keramikou převážně novověkého stáří, byl dokumentován rovněž před č. p. 28 a 29 (celková délka cca 35 m). V tomto prostoru výkop pro nové těleso vozovky částečně zasáhl do již erodovaného staršího silničního zářezu. Mezi č. p. 28 a 29 byla pod stávajícím chodníkem zjištěna během jeho úpravy patrně erozní rýha vyplněná přeplaveným podložním jílovitým materiálem s nahodilým výskytem středověké a raně novověké keramiky.

Karel Faltýnek

Resumé

Luká (Bez. Olomouc), gebauter Teil der Gemeinde, Parz. Nr. 899/1. Mittelalter, Neuzeit. Siedlung, Dorf. Rettungsgrabung.

MIKULČICE (OKR. HODONÍN)

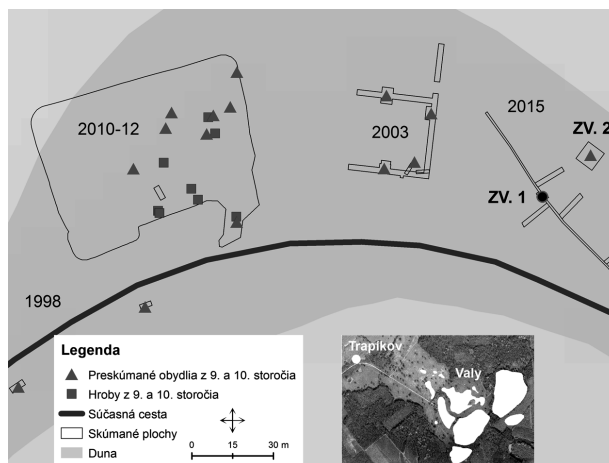
Trapíkov. Včasný středověk (9. – 10. století). Sídliště. Záchraný výskum.

V priebehu júna v roku 2015 realizovalo detašované pracovisko Archeologického ústavu AV ČR Brno v Mikulčiciach záchraný výskum na polohe Trapíkov v katastri obce Mikulčice. Skúmaný priestor sa nachádza 1 km západne od opevnenej akropoly Mikulčického hradiska (obr. 30). Ide o východnú, okrajovú časť sídliska a pohrebiska preskúmaného predovšetkým v rokoch 2010 – 2012 v priestore výstavby novej budovy archeologickej základne Mikulčice (obr. 30; Hladík 2014). Výskum v roku 2015 bol vyvolaný zemnými prácami (prekládka

elektrického vedenia) pred začatím revitalizácie ropnej sondy LU100 v rámci projektu sanácie starých ekologických záťaží. V ohrozenom priestore sme po vyhlbení ryhy na elektrické vedenie a po odstránení lesného porastu a nadložnej vrstvy objavili dva zahlbené sídliskové objekty.

V prípade objektu (zväzok jednotiek – ZV – 1), porušeného výkopom elektrického vedenia, išlo o pozdĺžnu jamu (kontext 5; zachovaná dĺžka 360 cm) orientovanú v smere východ – západ (obr. 31: A). Jama bola zahlbená 40 – 50 cm do podložného piesku. Šírka objektu sa pohyboval v rozmedzí 120 – 140 cm. Steny sa smerom ku dnu pozvoľne zvažovali. Misovité dno ležalo v hĺbke 85 – 100 cm od súčasného povrchu. V zásype výkopu (kontext 4) sa nachádzali zlomky veľkomoravskej keramiky, mazanice a svoru.

Druhý komplexnejšie preskúmaný objekt (ZV 2) ležal 20 m severovýchodne od vyššie popísaného objektu. Pri terénnom výskume sme situáciu rozdelili na dve časti stredovým profilom vedeným v smere severovýchod – juhozápad (obr. 31: B). Homogénnu písčítu výplň objektu (kontext 2) sme vyberali od úrovne začistenie objektu, (tj. od hĺbky 70 – 90 cm od súčasného terénu) po mechanických vrstvách (1. horizont 0 – 10 cm; 2. horizont 10 – 20 cm). Z vrstiev sme systematicky odobrali 18 vzoriek na flotáciu a z dna výkopu sme v 30 cm sieti odobrali 109 vzoriek na fosfátovú analýzu (obr. 32). Objekt sme fotogrammetricky zdokumentovali a polohopisne a výškopisne zamerali v súradnicovom systéme S-JTSK. Objekt bol orientovaný

Obr. 30. Mikulčice – Trapíkov. Lokalizácia výskumu na polohe Trapíkov a lokalizácia kontextov preskúmaných v roku 2015 v priestore duny Trapíkov a veľkomoravského sídliska preskúmaného v rokoch 1998, 2003 a 2010 – 2012. **Fig. 30.** Mikulčice – Trapíkov. Location of research on the site Trapíkov and localization of contexts that were examined in 2015 in the area of dunes Trapíkov and Great Moravian settlement Trapíkov examined in 1998, 2003 and 2010 – 2012.